

Max Kohnstamm, De Zes, de Zeven en de Wereld (21 maart 1960)

Source: KOHNSTAMM, Max. De Zes, de Zeven en de Wereld. Den Haag: Europese Beweging, 1960. 19 p.

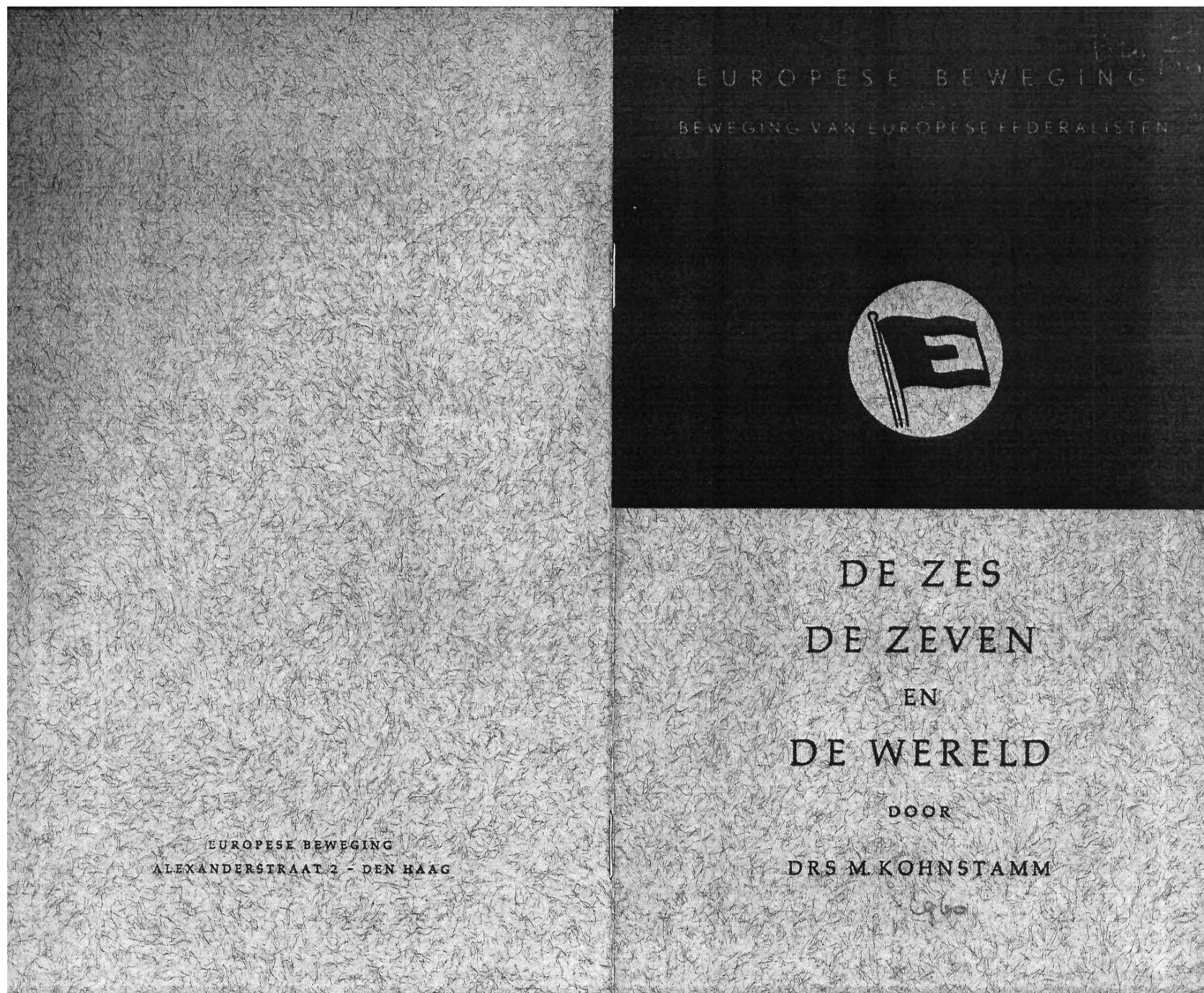
Copyright: (c) Europese Beweging in Nederland

Avertissement: Ce document a fait l'objet d'une reconnaissance optique de caractères (OCR - Optical Character Recognition) permettant d'effectuer des recherches plein texte et des copier-coller. Cependant, le résultat de l'OCR peut varier en fonction de la qualité du document original.

URL: http://www.cvce.eu/obj/max_kohnstamm_de_zes_de_zeven_en_de_wereld_21_maart_1960-nl-od220361-dc6b-4441-a33c-8e3e8205c469.html

Date de dernière mise à jour: 08/03/2017

B20 N52
106

DE ZES
DE ZEVEN
EN
DE WERELD

DOOR

DRS M. KOHNSTAMM

EUROPESE BEWEGING

TER INLEIDING

DRS MAX KOHNSTAMM, adviseur van het Hoofdbestuur van de Europese Beweging in Nederland, heeft een drietal radio-voordrachten voor de V.P.R.O. verzorgd, waarin getracht werd in begrijpelijke taal te zeggen wat er op het gebied van de Europese samenwerking aan de gang is, waar het heen gaat, wat er bereikt is, wat de moeilijkheden zijn en hoe dit alles de verhoudingen beïnvloedt tussen Nederland, de andere West-Europese landen en de wijde wereld.

De tekst van deze voordrachten ons welwillend ter beschikking gesteld door de V.P.R.O., vormen de inhoud van deze brochure, die wij vanwege de 'begrijpelijke taal' gaarne veler aandacht toewensen.

DE ZES

Wat wordt er eigenlijk bedoeld met 'de Zes'? De zes dat zijn zes landen: Nederland, België, Luxemburg, Frankrijk, Duitsland en Italië, die samen acht jaar geleden een Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal vormden, enkel jaren later uitgebreid met een Atoomgemeenschap, meestal Euratoom genoemd, en een Economische Gemeenschap, meestal Gemeenschappelijke Markt of Euromarkt genoemd.

Over elk van die gemeenschappen zijn er meer boeken verschenen dan U in huis heeft. Alleen al over de verschillen tussen de drie – want die zijn er natuurlijk ook – is er meer geschreven dan U of ik in een jaar zullen lezen. Maar laat U niets wijs maken. Om waarlijk burger van een moderne staat te zijn, d.w.z. bewust mee te maken wat er met de samenleving en dus met ons allen gebeurt, behoeft U niet alle bomen te onderscheiden, als U het bos maar ziet.

Welnu dan, het wezen van die gemeenschappen met hun verschillende namen en ingewikkelde structuren, is zó eenvoudig dat iedereen het begrijpen kan: zes landen op weg naar eenheid. Zes landen, waarvan de volkeren beginnen te begrijpen dat in onze wereld van vandaag, landen niet meer onafhankelijk naast elkaar kunnen bestaan, elk land alleen verantwoordelijk voor eigen gedrag, eigen welvaart, eigen veiligheid.

Waarom kan dat niet meer? In de eerste plaats omdat het stukje van de wereld dat wij zijn – de vrije Europees-Atlantische landen – te klein is geworden. Vroeger was dit stuk alles. Afstanden zijn vervallen, vroeger machteloze landen zijn machtig geworden,

nieuwe landen zijn ontstaan. Alleen in eenheid kunnen wij onszelf blijven, alleen in eenheid kunnen wij nog hopen bij te dragen tot de ontwikkeling van de wereld, geestelijk zowel als materieel. In de tweede plaats omdat oorlog – altijd een verschrikking – door de atoombom tot een verschrikking in het quadraat is geworden. Het is overbekend – maar moet toch steeds weer gezegd worden: nooit te voren is de mens in staat geweest de aarde te vernielen, het menselijk leven tot een einde te brengen. Oorlog tussen het kleine groepje landen van de Europees-Atlantische wereld schijnt thans volstrekt uitgesloten. Maar we moeten niet te gemakkelijk vergeten dat alle grote oorlogen van de laatste honderd jaren zijn begonnen in Europa, begonnen juist omdat elk land tenslotte zichzelf tot wet was, en geen regels erkende waaraan in naam van de volkerengemeenschap gehoorzaamd moest worden. Voor geen twee landen ter wereld geldt dit zo zeer als voor Duitsland en Frankrijk. Want Frans-Duitse conflicten zijn de uitgangspunten geweest van de oorlogen waaraan de ons eigen vorm van samenleving bijna ten onder is gegaan. Daarom is het ook zo volstrekt noodzakelijk dat juist tussen deze twee landen nieuwe vormen van samenleving worden ontwikkeld, dat een gemeenschap gaat verbinden wat nationale souvereiniteit vroeger scheidde. Want al moge oorlog tussen Frankrijk en Duitsland dan ook voor ons ondenkbaar geworden zijn, vervreemding, uit elkaar drijven, dat blijft zeer wel mogelijk; een gevaar dat slechts *werkelijk* opgeheven zal zijn als deze landen zich deel gaan voelen van een hechte gemeenschap. En tenslotte: het oude systeem waarin landen onafhankelijk naast elkaar

stonden, is niet meer mogelijk omdat de moderne economie vraagt om grote markten, door geen invoerrechten in marktjes verdeeld, grote gebieden waarin één samenhangend economisch beleid wordt gevoerd, gericht op werkgelegenheid voor iedereen, regelmatige uitbreiding van de productie en sociale rechtvaardigheid. Deze doeleinden kunnen in de moderne maatschappij bereikt worden, maar op één voorwaarde: het bestaan van een grote markt en het voeren van een samenhangende economische politiek voor dit gebied als geheel gezien.

Maar als deze zes landen de bittere les van oorlog en verwoesting uit de eerste helft van deze eeuw begrepen hebben en aanvaarden dat het gebod van onze tijd eenheid is, waarom dan al deze gecompliceerde gemeenschappen, waarom wegen bewandeld die zo vaak omwegen schijnen? Deels omdat de volkeren de les alleen maar *beginnen* te begrijpen, maar vooral omdat de werkelijk grote veranderingen in de wereldgeschiedenis of plotseling en gewelddadig plaats grijpen, of langzaam en moeizaam, in een tempo dat bepaald wordt door de noodzaak mensen, burgers, ons allen, te winnen voor die veranderingen, er hen de ware betekenis van te doen begrijpen.

Daarom is 't niet mogelijk, tenzij onder dwang en dictatuur, in eens van een veelheid van staten naar de Verenigde Staten van Europa te springen.

De staatslieden die de weg wezen naar de Europese Gemeenschappen hebben altijd een *politiek* doel voor ogen gehad. Om hun politiek doel, d.w.z. hun algemeen, op verandering van het internationale bestel zelve gericht, beleid te verwezenlijken, gebruikten en ge-

bruiken zij economische *middelen*. Zeker, de Kolen en Staal Gemeenschap, Euratom en Euromarkt moeten door verbetering der productiemogelijkheden onze levensstandaard helpen verhogen. Maar het eerste en belangrijkste is: door het scheppen van een gemeenschappelijk belang en het overdragen van bepaalde en beperkte bevoegdheden aan gemeenschappelijke organen, nieuwe vormen van landensamenleving te scheppen, waar de gemeenschappelijk vastgestelde, door allen erkende regel de plaats inneemt van de eenzijdig vastgestelde, eenzijdig toegepaste nationale maatstaf, van het vuistrecht.

De drie verdragen die de grondslag vormen van de Europese Gemeenschappen lijken op 't eerste gezicht erg ingewikkeld. En natuurlijk men kan, en wij specialisten moeten ook soms, uren en dagen praten om de preciese betekenis van deze 'grondwetten' vast te stellen. Maar opnieuw: het wezen van deze verdragen is dood simpel. Het gaat om niets anders dan het optekenen van regels die voor allen gelden en het opdragen van toezicht over de naleving dezer regels aan organen die voor de gemeenschap als geheel verantwoordelijk zijn. Zulke organen mogen dan al talrijk zijn – zoals in elke democratie – en Commissie, Hoge Autoriteit, Ministerraad, Parlement of Gerechtshof heten: allemaal bomen, het werkelijke belangrijke is het bos, dat zij te zamen in verscheidenheid vormen. En het bos dat is een gemeenschap van landen geregeerd door gemeenschappelijke vastgestelde regels, *niet* door souvereine willekeur.

De Europese Gemeenschappen, of korter, de zes: het is gecompliceerd zoals veel in onze moderne samenle-

ving. Maar het is tegelijkertijd dood simpel zoals alle werkelijke grote ontwikkelingen in de geschiedenis. De zes: dat zijn zes landen op weg naar eenheid. Toegegeven, de weg is lang, moeilijk, bochtig. Maar het doel is duidelijk, de richting bepaald. Zes landen op weg naar eenheid. *Niet*, en dit is heel belangrijk, zes landen op weg naar een Supermacht, gereed om andere, kleinere landen te overheersen. Want de Europese Gemeenschap is gericht op de toekomst, niet op het verleden. Volgens de verdragen, haar grondwet, staat de gemeenschap open voor elk land dat gemeenschappelijke regels en gemeenschappelijke verantwoordelijkheid aanvaardt. Niet de zes landen die vandaag de gemeenschap vormen, bepalen haar grenzen; die grenzen worden bepaald door de landen die nog niet tot deze gemeenschap wensen te behoren. Zulk een staat kent de historie niet. Daarom is het wezen van de gemeenschap ook niet *staatsvorming*, maar op weg zijn naar vormen van samenleving in gemeenschap voor vrije landen, in onze tijd. De zes: zes landen op weg naar eenheid.

DE ZEVEN

Wat wordt er bedoeld met 'de zeven'? De zeven dat zijn zeven landen: Engeland, Zweden, Denemarken en Noorwegen, Oostenrijk, Zwitserland en Portugal. Geen van deze zeven landen is lid van de Europese Gemeenschap. Daar deze gemeenschap open staat voor elk land dat gemeenschappelijke regels en gemeenschappelijke verantwoordelijkheid aanvaardt, moet de vraag gesteld worden *waarom* ze niet tot de gemeenschap toe willen treden. Natuurlijk zijn die redenen niet voor ieder land

precies hetzelfde. Voor sommige landen speelt 't feit dat zij neutraal zijn een grote rol. Deze landen zijn wel bereid om aan een zuiver economische organisatie deel te nemen, maar vrezen hun neutraliteit te verliezen wanneer zij tot een politieke, d.w.z. algemeen gerichte gemeenschap toetreden. Te meer omdat de zes allen lid zijn van de NAVO en dus in de 'koude oorlog' om zo te zeggen partij gekozen hebben. Enkele andere landen zijn economisch zo nauw met Engeland verbonden dat het hen moeilijk valt tot een gemeenschap toe te treden, waartoe Engeland niet behoort. Want wanneer we de groep van zeven nader bekijken, zien we dat één land er de kern van vormt: Engeland, dat alleen $\frac{2}{3}$ van het aantal inwoners en van het nationale inkomen van de zeven te zamen heeft.

Engeland is dus de kern van de zeven; om de zeven te kennen en te begrijpen, moeten we dus Engeland's drijfveren kennen en begrijpen. Engeland is geen neutraal land. Dit argument kan dus bij Engeland's beslissing om niet tot de gemeenschap van de zes toe te treden, geen rol gespeeld hebben. Maar waarom doet Engeland dan niet mee? Voor een heel groot gedeelte liggen de redenen in Engeland's geschiedenis. Engeland is groot geworden en machtig geweest als een land dat maar in geringe mate tot Europa behoorde. Engeland richtte de blik altijd naar 't Westen, naar de zeven zeeën, slechts zo nu en dan naar 't Oosten, naar 't Europese continent. Vóór alles voelde Engeland zich verbonden met haar kolonies, langzamerhand uitgroeiend tot het Commonwealth, en met de Engelse sprekende Verenigde Staten. In Europese zaken greep Engeland in wanneer een Europees land dreigde het gehele Euro-

pese continent te gaan beheersen: tegen Napoleon, tegen Keizer Wilhelm II, tegen Hitler. Zo beschermde Engeland de vrijheid en onafhankelijkheid van de zwakkere Europese staten. Maar wanneer de dreiging van overheersing door één land was afgewend, keerde Engeland de blik weer naar de zeeën, waar het zich thuis voelde en op over de gehele wereld verspreide steunpunten ook thuis was.

Evenals in de eerste wereldoorlog stond Engeland in de tweede wereldoorlog pal in de strijd tegen Duitse overheersing van Europa. Alleenstaand in die strijd beleefde Engeland zijn grootste uur in 1940 en '41, tijdens de heroïsche en beslissende luchtslag om Londen. In dezelfde jaren echter leerden de landen van de zes nederlaag en ondergang kennen. Staatsinstellingen waarop men gebouwd had en waarin men geloofde, stortten ineen. Zo leerden onze volkeren het begin van die moeilijke les: dat eenheid noodzakelijk is, dat onze eigen staatsinstellingen, zoals die uit het verleden aan onze tijd zijn overgeleverd, niet meer in staat zijn de problemen van onze tijd op te lossen, welvaart in vrijheid en vrede te verzekeren.

Het is volkomen waar dat in het atoomtijdperk het kanaal tussen het Europese continent en Engeland van geen enkele betekenis meer is. Maar het is even waar dat ditzelfde kanaal twintig jaar geleden Engeland's en daarmee ons aller vrijheid redde. Bewust of onbewust leven deze dingen voort in de geest van een volk. En daarom geloofde en gelooft nog heden ten dage Engeland dat nationale zelfstandigheid behouden dient te blijven, dat natuurlijk samenwerking mogelijk is, maar niet te ver mag gaan. Samenwerken met Europa, ja, lid

worden van de nieuwe gemeenschap, neen. Hier ligt de kern van de moeilijkheden tussen Engeland en de zes. Want aan de ene kant wil Engeland om economische redenen niet buiten de gemeenschap staan. Immers, als de Duitse Volkswagen, de Franse Renault of de Nederlandse Daf vrij van invoerrechten overal in de gemeenschap kan worden verkocht, dan moet dat ook met de Engelse Morris en Austin zo zijn. Anders overtoert Volkswagen, Renault of Daf markten waar Austin en Morris niet kunnen concurreren, daar zij wel en de andere geen invoerrechten moeten betalen.

Maar voor de zes – zo zagen we – was de economie middel, middel tot een politiek doel, nl. veranderen van het internationale bestel zelve. Eenheid, in de zin van een nieuwe vorm van samenleven in gemeenschap, daar gaat het de zes om. En juist in dat opzicht doet Engeland niet mee. Het is niet bereid gemeenschappelijke regels, gemeenschappelijke verantwoordelijkheden en een gemeenschappelijk uitvoerend orgaan te aanvaarden. En dit is voor de gemeenschap juist het allerbelangrijkste.

Maar als Engeland wel aan het vrije, niet door invoerrechten belemmerde goederenverkeer mee wil doen, doch niet tot de gemeenschap met haar algemene doeleinden wil toetreden, is het dan niet mogelijk Engeland bij het eerste te betrekken, ook als het voorlopig het andere niet aanvaardt? Dit was inderdaad wat Engeland aanvankelijk voorstelde. Engeland zou niet toetreden tot de gemeenschap, maar het zou met deze gemeenschap, en met die andere Europese landen die nu de zeven gaan vormen, een vrijhandelszone vormen, een gebied waarin de leden tegenover elkaar geen in-

voerrechten zouden heffen, maar tegenover de rest van de wereld ieder hun eigen invoerrecht zouden handhaven. Zo zouden Morris en Austin evenmin invoerrechten betalen in Nederland of Italië, als Volkswagen of Renault, terwijl de Amerikaanse Ford en Chevrolet wel invoerrechten zouden blijven betalen. Maar in het gesprek over deze voorstellen doemden er steeds nieuwe moeilijkheden op. Immers, zelfs op het beperkte, en voor de Europese Gemeenschap niet beslissende gebied van de economie gaat de Europese Gemeenschap veel verder dan alleen het opheffen van invoerrechten en het vrij maken van het handelsverkeer. Om werkgelegenheid voor iedereen, regelmatige uitbreiding van de productie en sociale rechtvaardigheid mogelijk te maken, achten de zes niet alleen één grote markt noodzakelijk, maar evenzeer één samenhangende economische politiek. Maar zulk een politiek kan nu juist weer alleen gevoerd worden als er gemeenschappelijke regels zijn vastgesteld en gemeenschappelijke organen ingesteld.

Bij het gesprek over de door Engeland voorgestelde vrijhandelszone heeft niemand veel eer ingelegd. Er waren zeker ook elementen van bedenkelijke aard in 't spel: bij Frankrijk, angst voor Engelse concurrentie, bij Engeland een uit de geschiedenis stammende en in onze tijd zinloos geworden vrees voor de politieke eenheid van het Europese continent. En verder steeds weer terugkerende misverstanden, omdat wat voor de een middel, voor de ander doel was, en omdat zelfs binnen het economisch gesprek de een over vrije handel, de andere over één grote markt en één gemeenschappelijk economisch beleid sprak. Achteraf gezien kon het niet

anders dan dat het gesprek tenslotte in verwarring en verbittering vastliep.

Wat tussen de gemeenschap, enerzijds, Engeland en de anderen van de zeven, anderzijds, niet gelukt was, besloten de zeven toen onder elkaar tot stand te brengen. Een verdrag tot oprichting van een kleine vrijhandelszone werd opgesteld. Klein, omdat alleen de zeven er aan meedoen, niet de gemeenschap van de zes. Vrijhandelszone, omdat het doel beperkt bleef tot het vormen van een zone waarbinnen de handel vrij is, geen gemeenschap op weg naar een gemeenschappelijk economisch beleid, laat staan op weg naar een politiek einddoel.

Maar Engeland, evenals de andere landen van de zeven lieten er nooit twijfel over bestaan dat zij de grote vrijhandelszone wilden. De kleine vrijhandelszone, die van de zeven, zagen zij slechts als een eerste stap, een tussenfase op weg naar dat doel. Nauwelijks hadden de zeven hun verdrag gesloten of zij namen het gesprek met de gemeenschap weer op. Maar een nieuwe, een derde factor mengt zich plotseling in het tot nu toe zuiver Europese gesprek: de wereld komt meespreken.

De zes: zes landen op weg naar eenheid. De zeven: zeven landen op weg naar vrije handel. Wie de 'wereld' in dit gesprek vertegenwoordigt, en wat zij te berde te brengen heeft, daarover moeten we nu spreken.

DE WERELD

Wij zagen dat 'de zes' en 'de zeven' twee groepen zijn met zeer uiteenlopende doeleinden en inzichten. Op weg naar een politiek einddoel, wensen de zes één

grote markt tot stand te brengen, waarbinnen het handelsverkeer vrij is en waarin door gemeenschappelijke organen één gemeenschappelijke economische politiek wordt gevoerd. De zeven willen ook handelsverkeer vrij van invoerrechten, maar geen politiek einddoel; zelfs geen gemeenschappelijke economische politiek.

We zagen ook dat de zeven dadelijk nadat zij de kleine vrijhandelszone gevormd hadden het gesprek met de zes weer wilden opnemen, doch dat zich op dat moment de wereld in het Europese gesprek mengde.

'De wereld' in dit gesprek is eigenlijk maar de halve wereld, nl. dat gedeelte van de wereld waar mensen vrij denken, vrij spreken en vrij handel drijven. En spreken voor die wereld doet vooral Amerika. In de eerste plaats natuurlijk ter behartiging van Amerika's eigen economische en politieke belangen. Maar Amerika is in een unieke zin: wereldmacht. Dat betekent niet alleen dat Amerika overal in de niet-communistische wereld macht, invloed heeft, maar ook dat Amerika's eigen macht afhangt van het wel en wee van die gehele niet-communistische wereld. Daarom was Amerika na de oorlog bereid Europa op grootscheepse wijze te helpen bij de wederopbouw en daarom is Amerika nu meer dan enig ander land bewust van de noodzaak dat enorme gedeelte van de wereld dat we tegenwoordig onder-ontwikkeld noemen te helpen om tot ontwikkeling te komen.

Amerika brengt in dit gesprek ongeveer het volgende naar voren: 'de jaren van wederopbouw na oorlogsverwoesting zijn bij jullie in Europa gelukkig voorbij. Economisch zijn jullie weer sterk en gezond. Tien jaar lang leden jullie onder een dollartekort, d.w.z. dat jullie

meer van ons, Amerikanen, wilden kopen, dan wij van jullie. Thans hebben wij, Amerikanen, een dollartekort. Ten dele is dat wel omdat we zo veel landen met geld en goederen moeten helpen. Maar 't resultaat is toch maar dat het goud nu van ons naar Europa vloeit, niet meer andersom.

Jullie moeten niet denken, zes en zeven, dat het bestaan van jullie groepen zuiver economisch gesproken voor ons zo aangenaam is. Want jullie hebben nu al de voordelen die het bestaan van een grote markt verschaft, en die wij vroeger alleen hadden; bovendien zijn jullie lonen véél en véél lager dan de onze. Tenslotte geven jullie ieder aan leden van je club voorrechten – vrijstelling van invoerrechten – die je aan ons, Amerika, niet geeft!

Op dit punt van 't gesprek vallen de zes en de zeven Amerika terzelfdertijd in de rede, de zes om te zeggen, dat Amerika de Europese Gemeenschap toch altijd gesteund heeft, dat het Amerika is geweest die de Europese landen er toe aangezet heeft zich te verenigen. En de zeven om op te merken dat Amerika wat het bij de zes altijd toegejuicht heeft nu toch niet plotseling bij anderen kan tegenhouden.

Maar hierop heeft Amerika een antwoord dat de zes meer bevredigt dan de zeven. 'Inderdaad', zegt Amerika, 'We hebben de gemeenschap altijd gesteund en wij zijn ook vast van plan daarmee door te gaan. We deden en doen dat omdat de gemeenschap een *politiek* doel heeft. Ook wij geloven dat eenheid in Europa volstrekt noodzakelijk is. Twee keer hebben jullie oorlogen ons in oorlog gebracht. De vrije wereld is nu zo klein geworden dat nieuwe verdeeldheid tussen Frankrijk en

Duitsland tot ons aller ondergang zou leiden. Wij steunen de zes, omdat jullie zijn: zes landen op weg naar politieke eenheid. Daarom nemen we eventuele economische nadelen op de koop toe.

Maar: als het alleen maar om vrije handel gaat zonder politiek doel, ja zelfs zonder gemeenschappelijk economisch beleid, dan willen we er jullie toch graag op wijzen dat wij er ook nog zijn, dat wij ook een handelsdrijvend land zijn en dat handel geen Europese, maar een wereldwijde zaak is.

Voorts moeten we jullie, zes en zeven, ook wijzen op het enorme gedeelte van de wereld dat onder-ontwikkeld is. In de eerste plaats zullen jullie, nu de naoorlogse herstelperiode afgesloten is, meer hulp moeten verlenen. En in de tweede plaats zal jullie economisch handelen rekening moeten houden niet alleen met zes en zeven, met Europa, maar óók met de wereld waarin jullie leven, en waarvoor jullie, juist nu Europa weer sterk wordt, en tot eenheid groeit, een net zo grote verantwoordelijkheid hebben als wij zelf.

Wat we samen, zes, zeven en Amerika, moeten doen, is er voor zorgen dat onze economieën blijven groeien, en dat we samen, rijke, geïndustrialiseerde landen van de wereld, doen voor de proletariërlanden wat er moet gebeuren. Want dat zijn de werkelijke wereldproblemen van onze tijd: er voor zorg dragen dat de welvaart toeneemt, zonder de economische crisissen van voor de oorlog, en het voorkomen van een nieuwe klassenstrijd, nu niet tussen ondernemers en arbeiders, maar tussen rijke en arme volkeren. Want, in zulk een klassenstrijd zou de vrijheid, zouden de samenlevingsvormen die ons dierbaar zijn, onherroepelijk ondergaan! 'Zo zou men

de Amerikaanse bijdrage tot het gesprek kunnen samenvatten. Amerika spreekt mee, de wereld mengt zich in het gesprek tussen zes en zeven. Europa, economisch weer sterk geworden, en politiek op weg naar eenheid, wordt geplaatst voor haar onontkoombare, wereldwijde verantwoordelijkheid.

Het gesprek is pas begonnen. In Parijs, waar het gaat over de hervorming van O.E.E.S. die van een op Europa een op de wereld gerichte organisatie gaat worden; in Brussel, waar de plannen van de Commissie van de E.E.G. besproken worden om de gemeenschap sneller tot stand te doen komen dan het verdrag voorschrijft en tevens om het invoerrecht van de gemeenschap lager te maken voor iedereen, niet alleen voor de zeven, om op die manier bij te dragen tot vrijere wereldhandel.

Niemand die reeds zeggen kan waar dit alles toe zal leiden. Maar enkele dingen zijn toch thans al duidelijk. In de eerste plaats dat dit gesprek van de allergrootste betekenis is voor de toekomst van de vrije wereld. Zowel de verhouding tussen Amerika en Europa, als die tussen de rijke en de arme landen van de wereld zullen van de uitkomst van dit gesprek afhangen. In de tweede plaats: alleen als de Europese Gemeenschap uitgroeit tot een sterke en hechte gemeenschap, in staat om als eenheid op te treden, één economisch beleid te voeren, zowel naar binnen als naar buiten, zal dit gesprek tot resultaten kunnen leiden. Alleen ook als de Europese Gemeenschap trouw blijft aan wat haar wezen is: niet worden tot een nieuwe Supermacht, maar het zoeken naar vormen van samenleving in gemeenschap, voor onze landen in onze tijd.

Tot slot nog één vraag: stel ik de zaken niet te mooi voor? Heb ik de gemeenschap van de zes werkelijk goed getekend? Is er niet veel geknoei, gestumper, behartiging van nationale belangen in plaats van zorg voor het gemeenschapsbelang? In de tien jaar waarin ik nauw bij ontstaan en ontwikkeling van de Europese Gemeenschap betrokken ben, is er waarschijnlijk geen dag en zeker geen week geweest zonder moeilijkheden, ergernissen en teleurstellingen. De Europese Gemeenschap gaat werkelijk niet van succes tot succes. Maar het gaat er om het *bos* te zien.

Churchill heeft eens van een staatsman gezegd, dat hij één groot gebrek had: nl. niet in staat te zijn onderscheid te maken tussen het wisselende getij der dagelijkse voorvallen en de gestaag voortschrijdende stroom der grote gebeurtenissen. Dat onderscheid te maken is ons aller en ook Uw taak. Want alleen wie dat onderscheid weet te maken, kan het gecompliceerde tijdsgedeven begrijpen, kan werkelijk vrij burger zijn, mede verantwoordelijk voor het handelen van de gemeenschap waaraan hij deel heeft.

Ergerlijke, teleurstellende voorvallen van de dag? Bij de vleet. Maar zij mogen nooit uit het gezicht doen verliezen wat werkelijk belangrijk is.

De Europese Gemeenschap: zes landen op weg naar eenheid; het juist begonnen gesprek tussen Amerika en Europa over beider verantwoordelijkheid voor de vrije wereld: dat zijn de werkelijk grote gebeurtenissen, dat is de gestaag voortschrijdende stroom waaraan U Uw aandacht schenken moet. Niet het wisselend getij der dagelijkse ergernissen, maar deze gebeurtenissen, en deze stroom is het die de toekomst, ook Uw toekomst bepaalt.